

УНІВЕРСАЛЬНІ СПОРТИВНО-ВИДОВИЩНІ КОМПЛЕКСИ В ДИПЛОМНИХ ПРОЕКТАХ СТУДЕНТІВ КАФЕДРИ ДАС ІНСТИТУТУ АРХІТЕКТУРИ ЛЬВІВСЬКОЇ ПОЛІТЕХНІКИ

© Джигіль Ю. Є., 2014

Описано досвід розроблення студентських дипломних проектів кафедри дизайну архітектурного середовища Інституту архітектури Національного університету “Львівська політехніка”, які виконано за останні шість років за спортивною тематикою, переважно універсальних спортивно-видовищних комплексів.

Ключові слова: універсальний спортивно-видовищний комплекс.

The article describes the experience of developing students' graduation projects Department of Design of Architectural Environment Institute of Architecture of the Lviv Polytechnic National University, which are made in the last six years for sports-themed, universal sports and entertainment complexes.

Key words: universal sports and entertainment complex.

Постановка проблеми

Розвиток фізкультури і спорту в нашій державі є однією з пріоритетних соціальних програм. Успішне проведення “Євро-2012” в Україні і Польщі отримало позитивну оцінку у всьому спортивному світі. Наступний важливий крок країна робить, готуючись до проведення у 2015 р. європейської першості з баскетболу серед чоловічих команд. Перспектива проведення в нашій державі Зимової олімпіади окреслена програмою “Олімпійська надія – 2022”, яка ініційована Президентом України і вже декілька років реалізується. Наш регіон і зокрема м. Львів розглядаються як важливі учасники проведення цих змагань. Для реалізації поставлених задач необхідно не тільки звести нові спортивні споруди, але й докорінно перебудувати об'єкти комунальної, транспортної й інженерної інфраструктури, збагатити архітектурне середовище міста.

Досвід багатьох розвинених країн вказує на те, що успішний розвиток спорту можливий лише тоді, коли він має системний і масовий характер. Не тільки окремі споруди, а ціла мережа таких об'єктів забезпечують реалізацію соціальних і спортивних успіхів цих держав.

У нашій країні переважна більшість чинних спортивних споруд зводилась ще у радянський період за типовими проектами, які розробляли в центральних проектних інститутах Москви, Києва, Ленінграда. Нині в Україні вкрай обмаль спортивних об'єктів, які би відповідали сучасним міжнародним стандартам, а досвідчених проектантів, здатних вирішувати ці проблеми, з кожним роком не збільшується, а, навпаки, зменшується. Спортивна тематика впродовж багатьох років розвивалася в дипломних проектах випускників Львівської політехніки, але вкрай рідко – у реальних проектах львівських архітекторів. Сучасний ринок проектних робіт, який пов'язаний з об'єктами спорту, все більше захоплюють іноземні компанії, що практично відсторонюють українських архітекторів від провідних ролей у роботі над такими спорудами.

Актуальність теми зацікавила мене настільки, що я у 2007 р. взявся її досліджувати і навіть розробив декілька дизайн-концепцій універсального спортивно-видовищного комплексу для львівського баскетбольного клубу “Політехніка-Галичина” і проектну пропозицію нового залу ігрових видів спорту для Львівського державного університету фізичної культури. Згодом ми розвинули цю тему в курсовому і дипломному проектуванні разом із студентами кафедри ДАС.

Аналіз попередніх досліджень та публікацій

Серед досліджень розвитку спорту у Львові можна згадати публікацію О.П. Ноги до 100-річчя львівського баскетболу [1]. З публікацій різних років, в яких найширше охоплено тематику архітектури спортивних споруд, необхідно згадати: монографію В.В. Савченко [2],

фундаментальне дослідження під редакцією Р. Виршилло [3], підручники за загальною редакцією І.Є. Рожина і А.І. Урбаха [4], Л.В. Арістової [5], А.Л. Гельфонд [6], довідник Е. Нойферта [7]. Досягнення сучасних українських архітекторів в проектуванні спортивних об'єктів відображено в публікаціях видавництва "А+С" [8–10]. Основний нормативний документ, який нині регламентує проектування цих споруд в Україні, ДБН В.2-2-13-2003 "Спортивні та спортивно-оздоровчі споруди" [11]. Серед методичної літератури останніх років, яка друкувалась у видавництві Львівської політехніки, треба виділити навчальні посібники, підготовлені викладачами кафедри архітектурного проектування [12, 13].

Важливим фактором проектування спортивних споруд є правила проведення спортивних змагань, які регулюються відповідними спортивними федераціями. Ці вимоги і зміни до них публікують на офіційних сайтах цих організацій. Так, у 2009 році було внесено зміни в правила проведення баскетбольних змагань в Європі (FIBA), що вплинуло на розмітку майданчика і висунуло деякі окремі вимоги щодо приміщень для обслуговування спортивного залу (зокрема суддівських кімнат) тощо [14, 15].

Формування цілі статті

Метою статті є узагальнення досвіду проектування спортивних споруд у дипломних роботах студентів кафедри ДАС, які виконано за останні шість років, визначити пріоритетні підходи та методи в цих розробках.

Виклад основного матеріалу

Можна констатувати, що останніми реалізованими об'єктами спортивної сфери у Львові були спортивний комплекс СКА, реконструйований до ХХ Олімпійських ігор (1980 р.), тенісні корти комплексу "Спартак" (1986 р., СПКБ ЛПІ, архітектор М. Трач та ін.), Палац водних видів спорту на вул. кн. Ольги (1985 р.), реконструйований під аквапарк "Пляж" у 2008 р. (арх. Я. Мاستило).

Вже в наш час було втрачено такі спортивні об'єкти, як спортивний комплекс "Спартак" на вул. Інструментальній, стадіон "Торпедо" на вул. Золотій (нині використовується як ринок). В жахливому стані перебувають львівські стадіони "Юність" і "Сокіл". Можна згадати, що і найвідоміший львівський стадіон "Україна", якому в цьому році виповнилось 50 років, у 90-ті використовували як промтоварний ринок. Після реконструкції, проведеної у 2003 р., це єдина у Львові постійно діюча спортивна арена, де крім футбольного поля зберігся легкоатлетичний стадіон. Натомість збудований у 80-ті рр. стадіон "Динамо" на вул. В. Янева так і не став осередком спортивного життя міста, яким був колись його попередник на вул. Стрийській (колишній стадіон "Сокіл"). Це яскравий приклад значної містобудівної помилки, допущеної у 80-ті роки при зведенні нового адміністративного підцентру Львова, яку місто відчуло при пошуку ділянки для нової арени Євро-2012. Можливо, що саме через це не знайшлось кращої ділянки, аніж на виїзді з міста в районі Кільцевої дороги – вул. Стрийської, де на вільній від забудови території перспективного громадського центру у 2011 р. збудовано футбольний стадіон "Арена-Львів". Згідно з програмою підготовки до Євро-2012 також було реконструйовано арену СКІФ Львівського державного університету фізичної культури на вул. М.Черемшини найстарішого Львівського стадіону (1897 р.). Проте стадіони і спортивні басейни Львова – окремі великі теми для досліджень, яких я не буду торкатись у цій статті, а приділю увагу лише універсальним спортивним залам. Львівський палац спорту "Галичина" (кол. "Будівельник") на вул. Керченській з часу введення в експлуатацію у 1980 р. лишається єдиним в місті спортивним залом, що відповідає міжнародним стандартам для проведення змагань з ігрових видів спорту. Остання його реконструкція відбулась у 2009 р. за кошти баскетбольного клубу "Політехніка-Галичина" (арх. Д. Ярема), що дало змогу покращити експлуатаційні характеристики споруди і збільшити кількість глядацьких місць. Цей позитивний приклад реконструкції лишається чи не єдиним за останні два десятиліття. Нині у Львові на вул. Рясівській будується багатофункціональна спортивна арена на 10 тис. глядачів, яка прийматиме учасників Євробаскету-2015. Для цих змагань також планується збудувати універсальний тренувальний зал на пр. Чорновола.

Ідея будівництва сучасного універсального спортивно-видовищного комплексу у Львові виношувалась впродовж останніх шести років. Актуальність цієї проблеми для міста збіглася з потребою у розвитку студентського містечка Національного університету "Львівська політехніка". У 2008 р. я підготував завдання на виконання дипломного проекту бакалавра для студентки Х. Маїк, в якому було запропоновано розмістити спортивні корпуси кафедри фізичного виховання

на місці закинутого футбольного поля на Вулецьких пагорбах між вулицями Лукаша і Сахарова. Головна ідея цього проекту полягала у створенні комплексу зблокованих спеціалізованих спортивних залів, які розміщались каскадом на крутому схилі між вул. Лукаша і стадіоном. Через значний перепад рельєфу, який становить близько 14 метрів, а також внаслідок відсутності вільної території для розміщення відкритих спортивних і відпочинкових майданчиків, було прийнято рішення про розміщення їх на покрівлі над спортивними залами. При цьому верх покрівлі найбільшого із залів – для ігрових видів спорту – збігався з відмітками тротуару вулиці і як велика тераса нависав над схилом пагорба. Всі ці штучні тераси були пов'язані між собою пандусами, сходами і малими архітектурними формами. На основних пішохідних зв'язках встановлювались паркові ліхтарі і лави, а вздовж головних сходів, які повинні були зв'язати вул. Сахарова і вул. Лукаша, проектувався каскад водоспадів (рис. 1). Ця робота була відзначена дипломом першого ступеня на щорічному огляді-конкурсі дипломних проектів, що проходив у 2008 р. у м. Рівному.



Рис.1. Загальний вигляд спортивних корпусів Національного університету “Львівська політехніка” на вул. Лукаша-Сахарова у м. Львові. Дипломний проект Х.Маїк. Керівник канд. арх., доц. Ю. Джигіль. 2008 р.

У 2008 р. львівському баскетболу виповнилось 100 років. Влітку цього ж року голова обласної федерації баскетболу І. Савицький, який у той час обіймав посаду директора баскетбольного клубу “Політехніка-Галичина”, висловив пропозицію про необхідність проектування і будівництва нової спортивної арени. Ми зголосилися взяти участь у цих розробках. Було виконано проектні пропозиції і підготовлено завдання на розроблення кваліфікаційного дипломного проекту спеціаліста, згідно з якими передбачалось розвиток матеріальної бази як університету, так і клубу. Зокрема будівництво багатофункціональної арени в районі студентського містечка, на території того самого закинутого стадіону. Ми відійшли від розроблення спеціалізованих спортивних залів і почали розвивати тему універсальних спортивно-видовищних комплексів. Цю ідею було реалізовано в кінці 2008 р. в дипломному проекті студента В. Демцю (рис. 2). Основна особливість цього проекту полягала в тому, що в єдиному об'ємі було запроєктовано універсальний спортивно-видовищний зал з глядацьким комплексом на 5 тис. місць (рис.3) і окремий клубний спортивно-тренувальний блок з набором всіх необхідних допоміжних приміщень (рис. 4). Глядацький комплекс було розміщено в декількох ярусах. Кожний з цих рівнів мав безпосередні входи-виходи на тераси пагорба, що як полегшувало евакуацію глядачів, так і вирішувало проблему доступності для інвалідів. Як і в проекті Х. Маїк, було розвинуто ідею експлуатованих терас на покритті над спорудою. В підземному рівні передбачалось розмістити службові автостоянки і частину парко-місць для відвідувачів. З невирішених питань цього проекту лишилась проблема відсутності відкритих автостоянок для глядацького комплексу.



Рис. 2. Загальний вигляд універсального спортивно-видовищного комплексу на 5000 глядачів в районі вул. Лукаша-Сахарова у м. Львові. Дипломний проект В. Демцю. Керівник канд. арх., доц. Ю.Джигіль. 2008 р.

Цей проект підтримало керівництво університету. Влітку 2009 р. було підготовлено концепцію багатоцільової спортивної арени в м. Львові для Національного університету “Львівська політехніка” (автори – Г. Боровко і Ю. Джигіль), а у вересні цього ж року відбулись переговори з чеською фірмою SUBTERRA, яка збудувала аналогічний комплекс у м. Карлови-Вари і зголосилася взяти участь у реалізації запропонованої нами пропозиції. Між університетом і чеським інвестором було підписано угоду про наміри, але, на жаль, цей масштабний проект не отримав підтримки і фінансових гарантій з боку керівництва міста і області.

Рис. 3. Інтер'єр залу універсального спортивно-видовищного комплексу на 5000 глядачів на вул. Лукаша – Сахарова у м. Львові





Рис. 4. Інтер'єр головного вестибюля універсального спортивно-видовищного комплексу на 5000 глядачів на вул. Лукаша–Сахарова у м. Львові. Дипломний проект В. Демцю. Керівник канд. арх., доц. Ю. Джигіль. 2008 р.

У 2010 році за ініціативою ГО “Львівський баскетбольний клуб ветеранів” було виконано техніко-економічне обґрунтування і проектну пропозицію для будівництва універсального спортивно-видовищного комплексу у Сихівському житловому масиві м. Львова (автор проекту Ю.Є. Джигіль). Ця споруда на 3 тис. глядачів призначалась для розвитку дитячо-юнацького, студентського і ветеранського баскетболу Львівщини, проведення культурно-видовищних заходів, популяризації спорту серед населення тощо. Було підготовлено завдання на розроблення магістерської кваліфікаційної роботи, і цю ідею було реалізовано в дипломному дослідженні студента В. Голубця на тему “Особливості архітектури універсальних спортивно-видовищних комплексів” (рис. 5, 6). Комплексним дослідженням архітектури спортивно-видовищних будівель виявлено і систематизовано основні вимоги до їх проектування.

У вересні 2010 р. з'явився Указ Президента України В. Януковича “Про заходи щодо визначення і реалізації проектів із пріоритетних напрямів соціально-економічного та культурного розвитку” за № 895/2010, в якому одним із пріоритетних було названо програму з просування України до перемоги у конкурсі на проведення Зимових Олімпійських ігор у 2022 р. [16]. Це зумовило необхідність створення проектів, спрямованих на підтримку олімпійського руху в Україні, розвитку спорту вищих досягнень, будівництва відповідної інфраструктури і зокрема багатофункціональних спортивних арен – льодових палаців. Оскільки проведення цих змагань можливо лише в Карпатському регіоні України, то ймовірним центром Зимової Олімпіади міг би стати Львів, в якому необхідно було би збудувати таку арену.

Указ Президента України від 09.02.2012 №74/2012 “Про заходи щодо підготовки та проведення в Україні фінального турніру чемпіонату Європи 2015 року з баскетболу” [17] зробив реальністю будівництво нової спортивної арени у Львові як місті, задіяному у проведенні цих змагань. Було визначено вимоги до споруди і до ділянки, інвестора і термін завершення будівництва.

У нас з'явилась надія на те, що спорт і зокрема баскетбол матиме майбутнє у нашому регіоні. І знову ми запропонували своє бачення з вирішення цієї проблеми у дипломних проектах бакалаврів Ю. Чушака і Х. Вовчанської, виконаних на кафедрі дизайну архітектурного середовища. Захист цих робіт відбувся у травні у 2012 р., після чого ці проекти було подано на розгляд головним архітекторам області і міста. За ініціативою Львівської обласної федерації баскетболу і з метою популяризації Євробаскету-2015 деякі з цих матеріалів було опубліковано [18].



*Рис. 5, 6. Загальний вигляд і інтер'єр залу універсального спортивно-видовищного комплексу на 3000 глядачів в районі вул. Сихівська–Морозна у м. Львові.
Дипломний проект В. Голубця. Керівник канд. арх., доц. Ю. Джигіль. 2010 р.*

Запроектвані комплекси виконано відповідно до Положень вимог ФІБА – Європа до баскетбольних споруд і за міжнародними стандартами до об'єктів олімпійського класу.

Для розміщення цих комплексів було обрано ділянки в новому громадському центрі на вул. Стрийській, неподалік збудованого до Євро-2012 стадіону “Арена Львів”. У проекті Х. Вовчанської було обрано ділянку в південній частині громадського центру, яка межує з Кільцевою дорогою (рис. 7). У проекті Ю. Чушака споруду розміщено північніше від стадіону, неподалік від проектованої вул. Вернадського, яка з'єднає Львівський автовокзал із районом Сихів

(рис. 8). Таке розміщення було продиктоване різними підходами до просторової організації самих споруд і було узгоджено з концепцією розвитку громадського центру.

У проекті Х. Вовчанської споруда складалась з двох залів – універсального ігрового на 4000 глядачів з ігровим майданчиком розм. 24x42 м і Льодового палацу на 6000 стаціонарних глядацьких місць з розміром ігрового поля 30x60 м. Між цими залами у 3-поверховому об'ємі розміщувались всі необхідні спортивно-допоміжні блоки і приміщення для обслуговування глядачів. Таке рішення дозволило би зводити комплекс у дві черги – до Євробаскету-2015 і до Зимової Олімпіади-2022, що відповідало початковим намірам керівництва області [19].



Рис. 7. Загальний вигляд громадського центру з розміщенням універсального спортивно-видовищного комплексу в районі вул. Стрийської – Кільцевої дорозі у м. Львові. Дипломний проект Х. Вовчанської. Керівник канд. арх., доц. Ю. Джигіль. 2012 р.

У проекті ст. Ю. Чушака було запроєктовано багатофункціональну арену в об'ємі однієї споруди. Ідею цього проекту було запозичено з сучасного закордонного досвіду проектування і будівництва подібних арен, коли змагання з хокею, баскетболу та багатьох інших видів спорту проводяться в одних і тих самих залах. При цьому використовуються спеціальні технології, які дозволяють у стислі терміни трансформувати арену і частину глядацьких місць під ту чи іншу функціональну програму, зокрема концертно-видовищні заходи [20]. Було запроєктовано три варіанти використання залу: для хокею, баскетболу і боксу. Відповідно місткість арени становила 14000, 15500 і 16100 глядачів, з яких 14000 були стаціонарні місця. П'ятиповерхові простори під трибунами було задіяно для розміщення евакуаційних шляхів, інженерно-технічних та інших приміщень для обслуговування глядацького комплексу. Крім того, тут розмістили готель для спортсменів, клубну інфраструктуру, ресторани, кафе тощо. Згідно з вимогами до проектування подібних споруд, разом із основною ареною було запроєктовано тренувально-реабілітаційний блок. Архітектуру цього багатофункціонального спортивно-видовищного комплексу наведено на рис. 9, 10.



Рис. 8. Схема генплану громадського центру на вул. Стрийській у м. Львові з розміщенням універсального спортивно-видовищного комплексу для Євробаскету-2015. Дипломний проект Ю. Чушака. Керівник канд. арх., доц. Ю. Джигіль. 2012 р.



Рис. 9, 10. Загальний вигляд і інтер'єр арени (варіант – хокей) в універсальному спортивно-видовищному комплексі в громадському центрі на вул. Стрийській у м. Львові. Дипломний проект Ю. Чушака. Керівник канд. арх., доц. Ю. Джигіль. 2012 р.

Обсяг цієї публікації не дозволяє представити інші курсові і дипломні проекти, виконані на кафедрі ДАС за цією тематикою. Цікаві інтерпретації подібних об'єктів були представлені в дипломних роботах студентів О. Петрика (2008 р.), О. Мальцевої (2009 р.), Л. Горбокони (2010 р.), І. Кіпрушевої (2011 р.), Н. Днесь (2012 р.), А. Джигіля (2013 р.) та інших, що дало змогу набути цінний досвід і удосконалити методику роботи зі студентами.

Серед майже 20 дипломних робіт студентів кафедри ДАС на спортивну тематику, які було виконано за керівництвом автора в період від 2007 до 2013 р., більшість була пов'язана із дослідженнями і архітектурним проектуванням саме універсальних спортивно-видовищних залів. Проте на кафедрі ДАС під керівництвом провідних викладачів виконували й інші дипломні роботи на спортивну тематику. Зокрема це проекти Льодової арени у Львові, реконструкції стадіонів СКА і "Юність", аквапарків, гольф-клубів, фан-зон тощо. Декілька робіт було присвячено розвитку спорту інвалідів, які проводились згідно з планом науково-технічних робіт НДЛ-110 (ДАС) у 2006–2008 рр.

Висновки

1. Всі студентські роботи на тему спорту і відпочинку ґрунтувались на реальних завданнях, були пов'язані з конкретними ділянками і відповідним архітектурним середовищем. Застосована методика роботи із студентами вдосконалювалась з року в рік, а роботи, виконані попередниками, слугували методичною базою і взірцем для наступників, поглиблювались ними і розвивались. Науково-методичні складові дипломних досліджень основні на: аналізі архівних, літературних і нормативних джерел; натурних обстеженнях; розробленні експериментальних моделей; експертних і соціологічних опитуваннях; узагальненні досвіду тощо.

2. Методика керівництва студентськими дипломними проектами на тему спорту за спеціальністю "Дизайн архітектурного середовища" не відрізнялась від загальноприйнятої і ґрунтується на сучасних концептуальних підходах, побудованих на середовищних і екогуманістичних засадах. Такі підходи дозволили розглядати об'єкт проектування як складну систему, пов'язану з людьми і довкіллям. Комплексність проектування забезпечувалась необхідністю виконання багатьох архітектурно-будівельних стандартів і вимог, а також завдань суміжних кафедр.

3. Естетика архітектурного твору, яку представляли студенти в своїх дипломних проектах на спортивну тематику, засвідчувала набуття ними за час навчання художніх навичок і смаків, вміння застосовувати сучасні технічні засоби і комп'ютерну техніку. Обсяг подачі матеріалу – стандартний для того чи іншого кваліфікаційного рівня, а форма представлення – архітектурна графіка і експозиційні матеріали – узгоджувались у кожному конкретному випадку з керівником (альбоми, планшети, широкоформатний друк, презентації, макети тощо).

4. Архітектурне проектування спортивних об'єктів – специфічна і складна тема, яка цікава студентам тим, що завжди актуальна і престижна у молодому віці. Досвід керівництва студентськими роботами на цю тематику вказує, що такі складні проекти доцільно починати виконувати не раніше восьмого навчального семестру, коли у студентів з'являються певний проектний досвід і знання. Універсальний спортивно-видовищний комплекс як тема бакалаврського дипломного проекту за обсягом розробки і вимогами до виконання цілком відповідає прийнятим стандартам для першої кваліфікації рівня підготовки студента-архітектора. У багатьох випадках цей свій перший досвід вони розвивають надалі в кваліфікаційних дипломних роботах спеціалістів і магістрів.

5. Співпраця із студентами показала, що спортивну тематику, як правило, обирають молоді люди, які мають власний спортивний досвід або хочуть його набути і розвинути. Через популяризацію спортивної тематики в курсовому і дипломному проектуванні ми популяризуємо серед студентів здоровий спосіб життя і заохочуємо їх самих до розвитку фізичної культури і спорту.

1. Нога О.П. *Український баскетбол 1908–2008. Спортивні досягнення, архітектурні об'єкти, амуніція, опорядження. Вбрання, нагороди, значки.* – Львів: НВФ "Українські технології", 2008. – 225 с. 2. Савченко В.В. *Многоцелевые зрелищные и спортивные залы.* – К.: Будівельник, 1979. – 168 с. 3. Вишилло Р. *Спортивные сооружения / Под ред. Р. Вишилло.* – Варшава: Аркады, 1968. – 577 с., ил. 4. *Архитектурное проектирование общественных зданий и сооружений / Под общ. ред. И. Е. Рожина, А.И. Урбаха.* – М.: Стройиздат, 1984. – 543 с., ил. 5. *Физкультурно-спортивные сооружения / Под общ. ред. Л.В. Аристовой.* – М.: "СпортАкадемПресс", 1999. – 536 с. 6. Гельфонд А.Л.

Архитектурное проектирование общественных зданий и сооружений: учеб. пособие. – М.: Архитектура – С, 2006. – 280 с., ил. 7. Neufert, Ernst. Podrecznik projektowania architektoniczno-budowlanego/ Ernst Neufert; kontynuacja Peter Neufert i Ludwig Neff; 3 wyd. pol., rozsz. i gruntownie zm. – Warszawa: “Arkady”, 2007. – 647 s. 8. Архитектурное бюро “Ю.Серёгин” / Под ред. Б.Л. Ерофалова. К.: А+С, 2011. – 300 с.: ил. 9. Архитектура стадионов / Журнал “А+С”. – К.: А+С. – 2007. – № 1. – 175 с., ил. 10. Стадион в Киеве / Архитектурная арена / Журнал “А+С”. – К.: А+С. – 2012, № 1–2. – С. 32–41. 11. ДБН В.2-2-13-2003. Спортивні та спортивно-оздоровчі споруди – Київ: Держбуд України, 2004. – 123 с. 12. Проектування фізкультурно-оздоровчих комплексів: Методичні вказівки до курсового проекту з дисципліни “Архітектурне проектування” / Укл.: Н.М. Олійник, В.А. Шуляр, В.Б. Якубовський. – Львів: Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2006. – 52 с. 13. Лінда С.М. Архітектурне проектування громадських будівель і споруд: навч. посібник. – Львів: Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2010. – 608 с. 14. http://ukrbasket.net/frontend/webcontent/images/photoGallerys/2011/07_2011/05/fiba_official_rules_2010_ukr. 15. http://www.basket.ru/files/_public/Upload/Module/Makc2custom/Catalogue/Product/One/000/000/000/176/Files/343/448a57757c5c42a0876dcaea6d2f39a0.pdf. 16. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/895/2010>. 17. <http://www.president.gov.ua/ru/documents/14464.html>. <http://vgolos.com.ua/sport/346.html>. 18. http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?do_yevrobasketu2015_u_lvovi_hochut_zbuduvat_i_sportkompleks&objectId=1248526. 19. <http://svit24.net/curiosities/58-kuryozy/24886-v-ssha-v-basketbol-grajut-navit-na-lodu>.

УДК 711
Дірк Хаман
Технічний університет Дрездена

ТИПОЛОГІЯ ДРЕЗДЕНА ТА ЇЇ ЗМІНИ ВПРОДОВЖ ДНЯ. ПРОГУЛЯНКА МІСТОМ

© Хаман Дірк, 2014

Стаття присвячена ознайомленню з Дрезденом – столицею Саксонії, обговоренню вражень і корисної інформації про впливи історичних епох і про останні зміни в міській структурі та типології.

Ключові слова: Дрезден, прогулянка містом, історичні впливи, типологія міста, структура міста, простір міста, реконструкція міста.

With a city walk of Dresden, capital of Saxony, impressions and insights are given about the historical traces left by the historical eras and the latest trends in urban structures and typologies.

Key words: Dresden, city walk, historical traces, urban typology, urban structure, urban space, urban renewal

Не новина, що час залишає на всьому свій відбиток. Розпізнавати цей відбиток у тканині міста завжди радісно, тому що так я можу побачити, якого впливу зазнали будинки і простори міста за дії епох вишуканості, часів перемін і фаз стабільного розвитку. Часто говорять про “Місто з бурхливою історією”. Якщо поглянути навколо досвідченим поглядом, то можна без фахових знань легко відрізнити старе від нового. Також можна побачене оцінити для себе і зрозуміти, що подобається, що заслуговує критики чи навіть сприймається як потворне. Часто ми не помічаємо, гуляючи по місту, цей чи інший будинок. Чи то за звичкою, тому що ми його вже знаємо, чи через байдужість, тому що він мало контрастує з навколишнім середовищем і формально і архітектурно знаходиться осторонь. Але хіба якраз не контраст надає будівлі